

Läs i din Herres namn! – en analys av Koranen ur ett rytm och rim perspektiv

Bakgrund

Profeten Muhammed brukade ofta dra sig tillbaka från det jäktade livet i Mekka till de fridfulla klipporna och ravinerna belägna strax utanför staden. En av hans mest älskade platser var en stillsam grotta som han kallade för *Hirâ'*. Denna grotta låg på berget *al-Nûr*, ca två mil från Mekka. Där brukade han tillbringa tiden i ensamhet och där ägnade han sig åt intensiva andaktsövningar och brukade meditera över livets alla aspekter. En natt visade sig Uppenbarelsens ängel, Gabriel, för honom och sade: "Läs!" Profeten Muhammed som var analfabet svarade: "Jag kan inte läsa." Då grep ängeln tag i honom och pressade honom intill sig, till dess att all kraft lämnade honom; sedan släppte ängeln honom och sade: "Läs!" och Profeten Muhammed svarade: "Jag kan inte läsa." Då grep ängeln honom på nytt och pressade honom mot sig själv, till dess all kraft lämnade honom; då släppte ängeln honom och sade: "Läs!" och Profeten Muhammed svarade ännu en gång: "Jag kan inte läsa." Då grep ängeln tag i honom och tryckte honom intill sig en tredje gång, varpå han släppte honom och sade:

Läs i din Herres namn, Han som har skapat -
 skapat människan av en grodd som växer fast!
 Läs! Din Herre är den Störste av de frikostiga,
 som har lärt pennans bruk,
 lärt människan vad hon inte visste!
 (Grodden 96:1-5)

Och först då förstod plötsligt Profeten Muhammed att det som begärdes av honom var att han skulle upprepa (recitera) det han hörde av ängeln. När ängeln Gabriel

hade lämnat honom sprang han i rädsla hem till sin älskade fru, Khadijah, som gav honom tröst och värme. Vad Profeten Muhammed hade fått höra var de fem första verserna som skulle återupprätta Guds sanna budskap till hela mänskligheten.

Syfte

Denna artikel ämnar att ta en närmare titt på dessa fem första verser som uppenbarades för Profeten Muhammed ur ett perspektiv som tar hänsyn till versernas systematiska rytm och rim. Rent konkret innebär detta en analys av vokaler och konsonanter. Tyvärr är det mycket som förloras vid en översättning från den arabiska ursprungstexten till svenskan. Denna oundvikliga företeelse kommer att tas upp när de båda texterna jämförs.

Analys av vokaler

Här följer en translitteration av den arabiska texten:

iqra' bismi rabbi-ka 'l-ladhî khalaaq
 khalaqa 'l-insâna min 'alaq
 iqra' wa-rabbu-ka 'l-akram
 al-ladhî 'allama bi-'l-qalam
 'allama 'l-insâna mâ lam ya'lam

Det första man slås av när man läser den arabiska texten, som tyvärr försvinner vid en översättning, är rytmen och rimmen. För det andra, även om de fem verserna är av olika längd så finns det en systematiskt rytm i texten. Det enklaste sättet att uppskatta denna rytm är genom att tillskriva ett visst värde till varje vokal. Om varje kort vokal räknas som en enhet (1 k. = 1x.) och i fall varje lång vokal, som i translitterationen indikeras med ett streck över bokstaven, räknas som två enheter (1 l. = 2x.), då kommer vi att komma fram till följande ekvationer:

$$\text{Vers 1. } 10 \text{ k.} + 1 \text{ l.} = 12 \text{ x.}$$

$$\text{Vers 2. } 8 \text{ k.} + 1 \text{ l.} = 10 \text{ x.}$$

$$\text{Vers 3. } 8 \text{ k.} + 0 \text{ l.} = 8 \text{ x.}$$

$$\text{Vers 4. } 8 \text{ k.} + 1 \text{ l.} = 10 \text{ x.}$$

$$\text{Vers 5. } 8 \text{ k.} + 2 \text{ l.} = 12 \text{ x.}$$

Vi får därmed en rytmisk symmetri, genom att den femte versen fungerar som en motvikt mot den första, och den fjärde som en motvikt mot den andre.

Analys av konsonanter

I arabiskan finns ett antal konsonanter som har sitt ursprung långt bak i munnen. Dessa är följande: *k* (*kâf*) som är lik det svenska *k*; *kh* (*khâ'*), som är tonlös guttural lik tyskt *ch* i *ach*; *q* (*qâf*), guttural *k* som bildas långt bak i munnen, vid gomseglet; *'* (*hamza*), ett stötljud som bildas genom att man först totalt sluter stämbanden och sedan plötsligt öppnar dem. Uttalar man ordet "absolut" med eftertryck så förekommer ett stötljud före "a"; *'* (*ain*), tonande gutturalt ljud som bildas genom stark sammandragning av struphuvudet. Dess ljudvärden saknar motsvarighet i europeiska språk.

Låt oss titta lite närmare på hur de olika konsonanterna har placerats ut i verserna. I de två första verserna har vi de två orden, *khalaq* (skapat) och *'alaq* (grodd), som har ett rim och är nästan identiska. Den enda skillnaden mellan orden är den inledande konsonanten som är guttural i båda fallen. I den arabiska texten understryks därmed relationen mellan skapelsen och grodden genom de båda ordens likhet. Om vi nu tittar lite närmare på de två orden, *qalam* (penna) och *ya'lam* (lära), så ser vi rimmen även här. För även här stärker ordens likhet dess samhörighet. Notera även att konsonanterna i de två första verserna, *kh-l-q* och *'-l-q*, har sina ursprung bak, mitten och bak i munnen. Och konsonanterna, *q-l-m* och *'-l-m*, i verserna fyra och fem har sina ursprung i bak, mitten och fram i munnen. Ännu ett sett att stärka ordens samhörighet och betydelse.

Smakprov

Detta är bara ett litet smakprov på hur välstrukturerad Koranen är lingvistiskt sett. Vad vi har tittat på är en av de många mekanismer i Koranen som underlättar ihågkommandet av dess olika verser och suror. Gud talar också om dessa underlättande mekanismer för ihågkommandet av Koranen i Koranen:

Vi har gjort Koranen lätt att minnas; finns det någon som bevarar [dess ord] i minnet [och tar lärdom]?
(Månen, 54:17)

Och Vi har gjort denna [Skrift] lätt att förstå, [förmedlad] på ditt eget språk [Muhammad]...
(Maria, 19:97)

Därmed kan man hävda utan att för den skull överdriva att Koranen är nog den enda skriften i världen som människor runt om i hela världen lär sig utantill eller bitar av den utan att arabiskan är deras modersmål. Denna Koran är Guds största mirakel genom tiderna och kommer så förbli intill den sista dagen, för Gud själv säger i Koranen:

Säg: "Om människor och osynliga väsen i samarbete försökte
åstadkomma något som skulle kunna jämföras med denna Koran, skulle
de misslyckas, även om de gav varandra all hjälp!"

(Den nattliga resan, 17:88)